

Common Assessment Framework

Bewezen Engelse werkwijze bruikbaar voor Nederland?

Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Jeugd
Noordelijk Zuid-Holland

Toekomstige ontwikkelingen als de flexibilisering van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en het verdwijnen van de indicatiestelling bij Bureau Jeugdzorg en Passend Onderwijs vragen om een nieuwe werkwijze voor het gezamenlijk inschatten/vaststellen van de zorgbehoefte van jeugdigen en hun gezin. Het doel van deze factsheet is managers, beleidsmedewerkers en onderzoekers in het veld te informeren over het Common Assessment Framework (CAF)* en hoe het CAF een oplossing kan bieden voor de uitdagingen waar we samen voor staan.

Hoe maak je samen met ouders/jeugdigen een afweging welke ondersteuning gewenst is? Hoe kan de succesvolle werkwijze zorgcoördinatie | gezin | plan versterkt worden door samen te beslissen over gewenste en noodzakelijke zorg? Uit een eerste analyse komt een aantal knelpunten naar voren ten aanzien van de wijze waarop het inschatten van de zorgbehoefte nu plaatsvindt. De zorgvraag groeit, terwijl de prevalentie van psychische stoornissen niet toeneemt. Tegelijkertijd krijgen niet alle kinderen de zorg waar ze behoefte aan hebben. Hoewel er hard gewerkt wordt om de hulpverlening effectiever en minder verkokerd te organiseren, lijken we met elkaar nog onvoldoende in staat bepaalde kinderen en gezinnen op tijd in beeld te krijgen en hen de adequate ondersteuning te bieden. De aandacht richt zich vaak op problemen. Ontwikkelingsmogelijkheden, eigen krachten en het eigen sociale netwerk blijven onderbelicht. Ouders en jeugdigen zijn in geringe mate betrokken bij een analyse. Er is te weinig aandacht voor afstemming tussen ouders en (professionele) opvoeders over wat belangrijk is voor de ontwikkeling van jeugdigen. Wat hebben jeugdigen nodig om gezond en veilig op te groeien, zich te ontwikkelen en naar vermogen mee te doen aan de samenleving? Dat is de centrale vraag in de zorg voor jeugd! Het ontbreekt daarbij aan een gezamenlijke analyse van wat er aan de hand is en wat er nodig is.

Om jeugdigen en gezinnen effectiever te ondersteunen zijn samenwerking, gemeenschappelijke taal, participatie van ouders en jeugdigen en effectieve analyse van vragen, problemen en oplossingen nodig. Een gemeenschappelijk theoretisch raamwerk en een werkwijze voor het gezamenlijk vaststellen van de zorgbehoefte in samenspraak met ouders/jeugdigen ontbreken. In Engeland wordt hiervoor het Common Assessment Framework (CAF) gebruikt. Kan in de ontwikkelpilots in Hollands Midden het CAF ons inspireren? Onderstaand leest u eerst over het hoe en wat van het CAF en daarna over de mogelijke bruikbaarheid ervan voor de innovatietrajecten in de regio Hollands Midden.

Hoe ziet het Engelse CAF eruit?

Wat is het CAF?

Het CAF is een theoretisch raamwerk om in samenspraak met jeugdige en gezin behoeften vroegtijdig op te sporen, voordat (te) grote problemen ontstaan. Het doel is in kaart te brengen wat er met jeugdigen aan de hand is en vast te stellen wat er nodig is om opvoeden en opgroeien te ondersteunen. Het CAF maakt het mogelijk dat ouders en jeugdigen participeren in het analyse- en beslissingsproces. De ontwikkelingsbehoeften van jeugdigen staan centraal in relatie tot opvoeders en omgeving. Het CAF biedt professionals, jeugdigen en ouders een gezamenlijke taal. Het maakt de samenwerking en afstemming mogelijk. Het CAF stelt niet alleen de behoeften vast, maar vormt ook de basis voor het beslissen over de gewenste zorg voor jeugdige en gezin. Empirisch en praktijkgericht onderzoek naar behoeften van kinderen en kennis over 'wat werkt' vormt de basis voor het CAF.

Voor wie is het CAF?

Alle professionals en vrijwilligers die werken met jeugdigen en gezinnen met aanvullende, complexe of acute zorgbehoeften zijn de doelgroep voor het CAF.

* Common Assessment Framework, letterlijk: raamwerk voor een gezamenlijke analyse wat er aan de hand is en wat er nodig is. Assessment is vertaald met de term 'inschatten van zorgbehoefte' daarbij gaat het om de vraag 'wat is er aan de hand en wat is er nodig'.

Waaruit bestaat het CAF?

- **Een theoretisch raamwerk voor het inschatten van zorgbehoefte**, gebaseerd op factoren die van belang zijn voor een gemeenschappelijke analyse van de opgroei- en opvoedsituatie.
- **Een gemeenschappelijk proces voor zorgmanagement**, om jeugdigen en gezinnen met aanvullende, acute of complexe zorgbehoefte te identificeren en begeleiden. (het zorglogistieke proces; inventarisatie, analyse, beoordeling, beslissing, plan van aanpak, uitvoering, evaluatie)
- **Instrumenten en werkwijzen**, voor verschillende fasen in het zorgproces (hulpmiddelen).

Een theoretisch raamwerk voor het inschatten van zorgbehoefte

Wat is er nodig voor een kind/jongere om gezond (sociaal, geestelijk en lichamelijk) en veilig op te groeien? Het raamwerk brengt verschillende domeinen die de ontwikkeling beïnvloeden in beeld:

- Ontwikkelingsbehoeften van jeugdigen (op verschillende aspecten)
- Capaciteiten van ouders en verzorgers (om adequaat in te spelen op deze ontwikkelingsbehoeften)
- Factoren in gezin en omgeving (die ontwikkeling beïnvloeden)

Het raamwerk is vormgegeven in onderstaande driehoek (figuur 1). Centraal staat het kind. Aan de linkerzijde staan de ontwikkelingsbehoeften van jeugdigen, rechts de opvoedcapaciteiten en onder de gezins- en omgevingsfactoren die de ontwikkeling van het kind beïnvloeden.

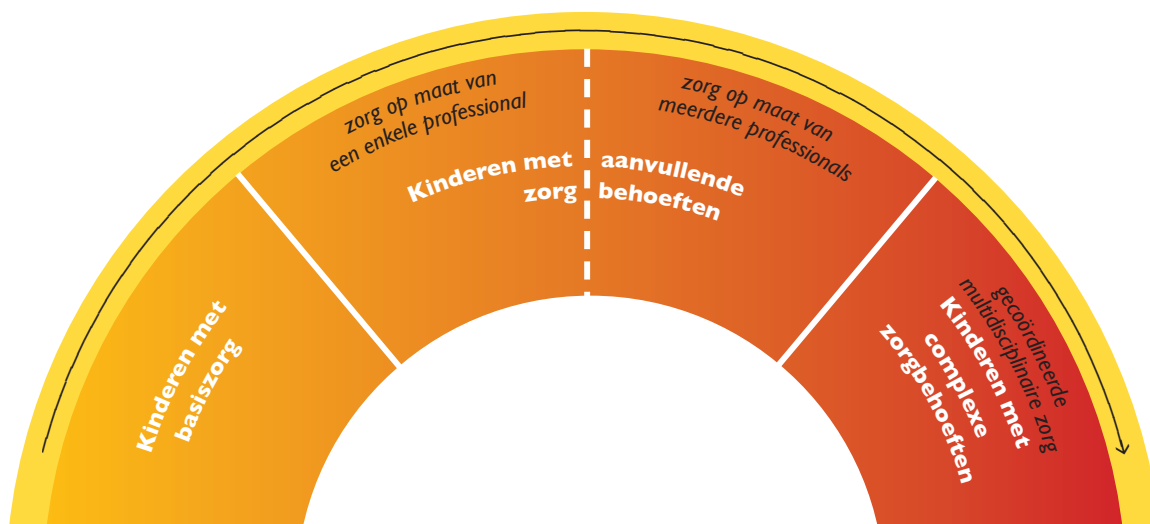
Figuur 1. Common Assessment Framework

Een gemeenschappelijk proces voor zorgmanagement

De hierboven genoemde domeinen uit het theoretisch raamwerk komen terug in elke van de vier stappen van het zorgmanagement proces:

Figuur 2. Windscreen model

- 1 *Vroegtijdig signaleren van zorgbehoeften (pre-assessment)*
In de eerste stap wordt samen met ouders en, zodra dat kan, met de jeugdige een checklist (pre-assessment) ingevuld om te bepalen of een jeugdige/ gezin baat heeft bij een assessment volgens CAF en behoefte heeft aan aanvullende of complexe zorg (figuur 2).
- 2 *Vaststellen van sterke kanten en aanvullende ondersteuningsbehoeften van jeugdigen en gezin (assessment; wat is er aan de hand en wat is er nodig?).* Als een professional in gesprek met ouder/ jeugdige vaststelt dat een kind extra zorg nodig heeft, doet hij een assessment, een gesprek op basis van de CAF factoren. In een CAF formulier worden de resultaten van het gesprek vastgelegd. Op basis van de analyse vinden de beoordeling en beslissing plaats over de ondersteuning die nodig is. Het invullen van het (CAF) formulier leidt in bijna alle gevallen tot actie en vaak tot multidisciplinaire samenwerking.
- 3 *Het leveren van (gecoördineerde) zorg*
Hulpverleners stellen samen met ouders/jeugdigen doelen en voeren een plan van aanpak uit. Indien acties van andere organisaties nodig zijn, stemmen zij deze op elkaar af.
- 4 *Het beoordelen van de resultaten (evaluatie)*
Tijdens regelmatig terugkerende evaluaties met ouders/jeugdigen en andere betrokkenen stellen hulpverleners met ouders/jeugdigen vast of de resultaten geboekt zijn, of dat aanvullende acties nodig zijn.

Instrumenten en werkwijzen

- 1 Een pre-assessment checklist ondersteunt de professional bij de beslissing wie baat heeft bij een assessment,
- 2 Een CAF- formulier voor het registreren van de gemeenschappelijk assessment, gebaseerd op het theoretische raamwerk. Het ondersteunt professionals bij het analyseren en registreren en, indien nodig, bij het delen van hun analyse en aanbevelingen met anderen,
- 3 Een gezamenlijk plan van aanpak ('team around a child'*), werken met zorgcoördinatie (een 'leadprofessional'**) en instrumenten voor gegevensuitwisseling.

* In Nederland zorgcoördinatie volgens 'I gezin I plan'

** In Nederland zorgcoördinator

Wat is interessant voor Nederland?

Welke elementen van het CAF zijn interessant voor onze zorg- en onderwijssectoren?

- Het theoretisch raamwerk; de driehoek ondersteunt het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal en werkwijze, ter bevordering van de samenwerking tussen professionals onderling, maar ook tussen professionals en gezinnen. Het helpt ouders naar de behoeften en de ontwikkeling van hun kind te kijken en hoe zijzelf, het gezin en de omgeving daarop van invloed zijn en beïnvloed worden. Deze werkwijze biedt ouders/jeugdigen een conceptueel raamwerk en een eenheid van taal, waardoor zij een gelijkwaardig gesprekspartner worden en invulling kunnen geven aan hun regierol. De eerste ervaringen leren ons dat het overzichtelijk en makkelijk uit te leggen is aan ouders en professionals. Het helpt te bepalen welke informatie relevant is om te verzamelen, te prioriteren en vast te stellen welke professionals een bijdrage kunnen leveren om in behoeften van het kind en gezin te voorzien.
- De jeugdige met al zijn ontwikkelingsbehoeften, en niet de problemen, ziekten en stoornissen staat centraal. Het CAF bouwt op krachten en heeft oog voor moeilijkheden. Een kwalitatief goede indicatiestelling komt in samenspraak met ouders/jeugdigen tot stand. Een goede werkwijze en een instrument hiervoor ontbreken nu nog in Nederland. Het raamwerk biedt een structuur om ouders/jeugdigen te laten participeren en zelfsturing te bevorderen.
- De onderliggende principes sluiten goed aan bij de doelstelling om gespecialiseerde jeugdzorg terug te dringen. Versterken van (opvoedings)ondersteuning in de eerste lijn is ook in Nederland een belangrijke opdracht. Het bespreken van de ontwikkeling van het kind op basis van het CAF-raamwerk kan in de pre-assessment fase ook leiden tot gerichte geruststelling of voorlichting en hoeft dus niet tot inzet van zorg te leiden.
- Het windscreen model lijkt aanknopingspunten te bieden voor het ontwerp van een werkwijze voor zorgmanagement binnen het multidisciplinaire Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).
- In Nederland zijn al diverse werkwijzen en instrumenten beschikbaar. Vervangen door de Engels instrumenten is geen goed plan. Wel kunnen we van hen leren om deze

instrumenten/ werkwijzen beter op elkaar af te stemmen. Het zelfde raamwerk gebruiken bij zowel pre-assessment als assessment bevordert samenwerking en continuïteit.

Hoe kan het aansluiten bij reeds ontwikkelde werkwijze?

- Binnen de jeugdgezondheidszorg is men op dit moment, in het kader van flexibilisering van dienstverlening, op zoek naar een goede werkwijze om de zorgbehoefte samen met ouders/jeugdigen goed in beeld te krijgen. Is minimale basiszorg voldoende of is er behoefte aan extra ondersteuning vanuit JGZ of zijn er aanvullende / complexe zorgbehoeften? Het CAF is een inspiratiebron om de ontwikkelingsbehoeften van een kind centraal te stellen in relatie tot gezin en omgeving. Het biedt de mogelijkheid om samen met ouders/jeugdigen de ontwikkeling te volgen en als er zorgen zijn te kijken wat er aan de hand is en wat er nodig is. Deze werkwijze kan als 'pre-assessment' dienen. Deze wijze van inschatting van zorgbehoefte kan eventueel gebruikt worden in een zorgteam van het onderwijs en binnen het CJG (front en backoffice) om zo samenwerking en eenheid van taal te bevorderen.
- De werkwijze voor gecoördineerde hulpverlening is in onze regio uitgewerkt in de methodiek I gezin I plan. Een analyse van wat er aan de hand is en wat er nodig is, is nog onvoldoende in de methodiek I gezin I plan uitgewerkt. De behoefte van een jeugdige/gezin kan aan de hand van de CAF driehoek met de jeugdige/ouder besproken worden. Het bevordert samenwerking door eenheid van taal.
- Hoe verhoudt het CAF zich ten opzichte van andere instrumenten?
Universele signaleringsinstrumenten (b.v. ASQ, SDQ) en specialistische diagnostische instrumenten (b.v. risicotaxatie kindermishandeling, diagnostiek psychiatrische stoornissen) bieden aanvullende informatie voor het inschatten van de zorgbehoefte. In pilots onderzoeken we ook hoe een nieuwe wijze van inschatten van de zorgbehoefte optimaal hierop aansluit en overlap voorkomt.

Contact:

Marjanne Bontje
GGD Hollands Midden
Postbus 121, 2300 AC Leiden

mbontje@ggdhm.nl
088-3084229
www.awpnzh.nl

De partners in de Academische Werkplaats-jeugd, Noordelijk Zuid-Holland zijn:
TNO, LUMC, GGD Hollands Midden, GGD Den Haag, GGD Zuid-Holland West, Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West, Stichting Bureaus Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland, Curium-LUMC, Jong Florence, Stichting De Jutters, Rivierduinen GGZ kinderen en jeugd, Stichting Jeugdformaat, Stichting Kwadraad – Maatschappelijke Dienstverlening, Gemeente Den Haag – Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn – Programmabureau Jeugd, Holland Rijnland, gemeente Alphen aan den Rijn, Universiteit Leiden – faculteit Sociale Wetenschappen, De Haagse Hogeschool.
De werkplaats wordt financieel ondersteund door Zon MW.